

Заклад вищої освіти
«ВІДКРИТИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ
«УКРАЇНА»

ІНСТИТУТ СОЦІАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ, СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ ТА ПЕДАГОГІКИ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК.1.2.4 ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ

освітньо-наукова програма «ПРАВО»

(назва освітньої програми)

ступінь вищої освіти: **доктор філософії**

(назва освітнього рівня)

галузь знань D Бізнес, адміністрування та право

(шифр і назва галузі знань)

спеціальність D8 ПРАВО

(шифр і назва спеціальності)

кваліфікація: **доктор філософії з права**

(назва кваліфікації)

Вид дисципліни: обов'язкова

Обсяг, кредитів: 60 год / 2 кредити

Форма підсумкового контролю: залік

Київ – 2025

Робоча програма навчальної дисципліни «Педагогіка вищої школи» для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня доктора філософії за галуззю знань D Бізнес, адміністрування та право, спеціальністю D8 Право третього (освітньо-наукового) ступеня. К. : Університет «Україна», 2025. 46 с.

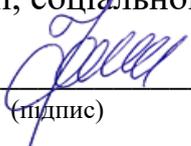
Розробник програми:

Олена КОФАНОВА, доктор педагогічних наук,
професор

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри психології, соціальної роботи та педагогіки

Протокол від «27» серпня 2025 року № 1

Завідувач кафедри психології, соціальної роботи та педагогіки

_____ Олена ФЕДОРОВА
(підпис)

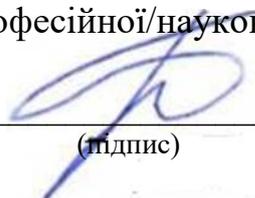
«27» серпня 2025 року

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-наукової програми

_____ **ПРАВО** _____
(назва освітньої програми)

«28» серпня 2025 року

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми

_____ (Георгій ПОПОВ)
(підпис) (ім'я та прізвище)

ПРОЛОНГАЦІЯ РОБОЧОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

Навчальний рік	2025/2026	2026/2027	2027/2028	2028/2029
Дата засідання кафедри / циклової комісії	27.08.2025			
№ протоколу	1			
Підпис завідувача кафедри / голови циклової комісії				

Матеріали до курсу розміщено на сайті Інтернет-підтримки освітнього процесу <https://vo.ukraine.edu.ua/> за адресою: <https://vo.uu.edu.ua/course/view.php?id=25951>.
(вказати адресу)

Робочу програму навчальної дисципліни перевірено

27.08.2025 р.

Заступник директора ІСТ

_____ (підпис)

(Яна КУЗЬМЕНКО)
(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	5
2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	6
3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ, ВІДПОВІДНІСТЬ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ КОМПОНЕНТАМ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ.....	7
4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	8
4.1 Анотація дисципліни.....	8
4.2. Структура навчальної дисципліни.....	12
4.2.1. Тематичний план.....	12
4.2.2. Навчально-методична картка дисципліни.....	13
4.3. Форми організації занять.....	14
4.3.1. Теми семінарських (практичних) занять.....	14
4.3.2. Індивідуальні завдання.....	15
4.3.3. Загальні методичні вимоги до написання реферату	16
4.3.4. Індивідуальна навчально-дослідна робота.....	19
4.3.5. Теми самостійної роботи здобувачів освіти.....	22
5. МЕТОДИ НАВЧАННЯ.....	25
5.1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.....	25
5.2. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально- пізнавальної діяльності.....	26
5.3. Інклюзивні методи навчання.....	26
6. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	30
6.1. Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти.....	31
6.2. Система оцінювання роботи здобувачів освіти упродовж семестру.....	32
6.3. Оцінка за теоретичний і практичний курс: шкала оцінювання національна та ECTS.....	32
6.4. Оцінка за екзамен: шкала оцінювання національна та ECTS.....	33
6.5. Загальна оцінка з дисципліни: шкала оцінювання нац. та ECTS.....	33
7. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ.....	34
7.1. Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти.....	33
8. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	36
8.1. Навчально-методичні аудіо- і відеоматеріали, у т.ч. для здобувачів освіти з інвалідністю.....	36
8.2. Глосарій (термінологічний словник).....	37
8.3. Рекомендована література.....	40
8.4. Інформаційні ресурси.....	44
8.5. Сертифікаційні програми (електронні курси).....	45
8.6. Фахові періодичні видання України з дисципліни.....	45
8.7. Універсальні та спеціалізовані інформаційні системи і програмні продукти для опанування дисципліни.....	46
9. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ.....	46

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, освітній / освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
Загальний обсяг кредитів – 2	Галузь знань D «Бізнес, адміністрування та право» (шифр і назва)	Вид дисципліни обов'язкова (обов'язкова чи за вибором здобувача освіти)	
	Спеціальність D8 Право (шифр і назва)	Цикл підготовки професійний (загальний чи професійний)	
Модулів – 1	Спеціалізація (назва)	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		2-й	2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання (назва)	Мова викладання, навчання та оцінювання: <u>українська</u> (назва)	Семестр	
Загальний обсяг годин - 60		3-й	3-й
Частка аудиторних занять становить: для денної форми здобуття освіти – 27 % для заочної форми здобуття освіти – 10 %	Рівень освіти: <u>третій (освітньо-науковий)</u> <u>рівень вищої освіти</u>	Лекції	
		8 год	4
		Практичні, семінарські	
		8 год	2
		Самостійна робота	
		44 год	54 год
Індивідуальні завдання: год		Вид семестрового контролю: поточний контроль на практичних, семін. заняттях	
		Підсумковий контроль: залік	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Програму вивчення обов'язкової навчальної дисципліни «Педагогіка вищої школи» складено відповідно до освітньо-наукової програми підготовки *здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти доктора філософії* спеціальності Право.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Педагогіка вищої школи» формування в аспірантів професійної ідентичності викладача-дослідника та опанування ними системи теоретичних знань і практичних навичок для організації освітнього процесу; розвиток викладацької майстерності, здатності до проектування навчальних курсів та інтеграції наукових досягнень у викладання; підготовка майбутніх докторів філософії до ефективного виконання обов'язків викладача, здійснення наукового керівництва здобувачами освіти та прийняття обґрунтованих педагогічних рішень в умовах сучасних трансформацій вищої школи.

Завданням навчальної дисципліни є: поглиблення, розширення та інтеграція знань із педагогіки вищої школи, основ педагогічної майстерності та сучасних технологій навчання; практичне опанування здобувачами освіти різними формами організації освітнього процесу у закладах вищої та фахової передвищої освіти; виховання у здобувачів освіти професійно-особистісних якостей майбутнього педагога, викладача та тьютора, а також формування прагнення до самонавчання, самовиховання і постійного професійного самовдосконалення.

Необхідним елементом успішного засвоєння навчальної дисципліни є активна самостійна робота здобувачів освіти під менторським керівництвом викладача, що поєднує теоретичний аналіз із практичним моделюванням освітнього процесу; самостійне опрацювання нормативно-правової бази вищої освіти, стандартів ESG (European Standards and Guidelines), академічних силабусів провідних світових університетів та актуальних психолого-педагогічних досліджень; у процесі навчання аспіранти критично оцінюють інноваційні методики навчання, розробляють власні дидактичні матеріали з використанням цифрових інструментів, розв'язують складні педагогічні кейси на основі реальних ситуацій у студентському середовищі та здійснюють регулярну рефлексію власної викладацької діяльності.

За цих умов набуті компетенції щодо проектування освітнього середовища та здійснення наукового наставництва не застаріють, а дозволять фахово інтегрувати результати власних дисертаційних досліджень в освітній процес,

гнучко адаптуватися до динамічних трансформацій у глобальному академічному просторі та забезпечити високу якість викладання на професійному рівні.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ, ВІДПОВІДНІСТЬ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ КОМПОНЕНТАМ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Педагогіка вищої школи» здобувач освіти повинен

знати:

- теоретико-методологічні засади організації освітнього процесу та структуру стандартів вищої освіти;
- складові професійно-педагогічної майстерності та етики викладача;
- індивідуально-типологічні особливості здобувачів освіти та психологічні аспекти їхньої навчально-пізнавальної діяльності;
- сучасні стратегії, методи та форми організації навчання у вищій школі;
- особливості організації діалогічного спілкування та методи емоційно-виховного впливу;
- стратегії подолання конфліктів та вирішення проблем дисципліни у студентському середовищі;
- вимоги до змісту навчально-методичної документації та самостійної роботи здобувачів освіти;
- норми, критерії оцінювання навчальних досягнень та принципи організації зворотного зв'язку.

вміти:

- комплексно проєктувати навчальний курс, визначаючи його цільові орієнтири, структуру занять та систему контролю на основі науково-методичного аналізу;
- застосовувати систему інноваційних методів та цифрових технологій для ефективно організації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти;
- застосовувати педагогічний такт та навички саморегуляції для професійного спілкування і конструктивного розв'язання конфліктних ситуацій;
- реалізовувати власний науковий потенціал у викладацькій практиці, адаптуючи теоретичні знання до потреб професійної підготовки фахівців;

- здійснювати об'єктивне оцінювання результатів навчання та проводити системну рефлексію для вдосконалення власної педагогічної майстерності.

Рядок дисципліни в «Матриці відповідності загальних програмних компетентностей компонентам освітньої програми»

	ЗК 1	ЗК 2	ЗК 3	ЗК 4
ОК 1.2.4	+			

Рядок дисципліни в «Матриці відповідності спеціальних (фахових) програмних компетентностей компонентам освітньої програми»

	СК 1	СК 2	СК 3	СК 4	СК 5	СК 6	СК 7	СК 8	СК 9
ОК 1.2.4			+						

Рядок дисципліни в «Матриці забезпечення програмних результатів навчання (ПРН) відповідними компонентами освітньої програми»

	РН1	РН2	РН3	РН4	РН5	РН6	РН7	РН8	РН9	РН10	РН11	РН12
ОК 1.2.4						+	+		+			

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Анотація дисципліни

Навчальна дисципліна «Педагогіка вищої школи» передбачає стратегічне розширення та інтеграцію знань з методології вищої освіти, спрямовану на трансформацію наукового доробку аспіранта у якісний навчальний контент; практичне опанування майбутніми докторами філософії мистецтвом проектування інноваційного освітнього середовища та сучасними технологіями фасилітації; виховання у здобувачів третього освітньо-наукового рівня професійної ідентичності викладача-дослідника, академічного лідерства, прагнення до безперервного самовдосконалення та етичного наставництва у вищій школі.

Зміст курсу спрямований на системний аналіз теоретико-методологічних засад організації освітнього процесу у закладах вищої освіти, вивчення сучасних стратегій професійної майстерності викладача та дослідження психолого-педагогічних аспектів взаємодії зі студентською аудиторією в умовах трансформації вищої школи.

Вивчення дисципліни дасть можливість осмислити структуру та закономірності навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти, засвоїти етичні норми педагогічної діяльності та опанувати практичний інструментарій щодо проєктування ефективних форм навчання, формування позитивної мотивації та застосування методів емоційно-виховного впливу. Курс дозволить майбутнім викладачам опанувати стратегії розв'язання конфліктних ситуацій, оволодіти навичками діалогічного спілкування та саморегуляції невербальної поведінки для забезпечення високої якості професійної діяльності на національному та міжнародному рівнях освітнього простору.

Особливу увагу приділено методології проєктування освітнього контенту, інтеграції результатів наукових досліджень в освітній процес, а також впливу цифровізації та стандартів академічної доброчесності на трансформацію сучасної викладацької доктрини в Україні та європейському освітньому просторі.

Дисципліна формує у здобувачів освіти здатність критично аналізувати дидактичні стратегії, ідентифікувати проблеми в організації навчання дорослих, розробляти інноваційні методики викладання фахових дисциплін та застосовувати отримані знання для вирішення складних психолого-педагогічних ситуацій через призму студентського досвіду.

Курс рекомендований здобувачам освіти, які прагнуть поглибити свої професійні компетентності як викладачів-дослідників, оволодіти навичками академічного менторства та зрозуміти сучасні тенденції розвитку вищої школи.

Курс дозволить майбутнім викладачам ефективно керувати груповою динамікою: від майстерного розв'язання суперечок до побудови щирого конструктивного діалогу. Здобувачі освіти опанують техніки емоційного самоконтролю та мови тіла, що дозволить їм упевнено почуватися у будь-якому освітньому середовищі – від українських аудиторій до провідних світових університетів

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Педагогіка вищої школи» є системно організований освітній процес підготовки фахівців вищої кваліфікації в галузі освіти за сучасними педагогічними принципами.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

МОДУЛЬ 1.

Змістовий модуль I. Загальні основи педагогіки вищої школи

Тема 1. Предмет, задачі, основні категорії педагогіки вищої школи. Вища школа як педагогічна система.

- ✓ Предмет педагогіки вищої школи.
- ✓ Основні функції та завдання педагогіки вищої школи.

- ✓ Характеристика основних категорій педагогіки вищої школи.
- ✓ Вища школа як педагогічна система.

Тема 2. Викладач закладу вищої освіти як організатор освітнього процесу.

Педагогічна культура викладача закладу вищої освіти.

- ✓ Специфіка діяльності педагога у закладі вищої освіти.
- ✓ Функції, права та обов'язки викладача університету.
- ✓ Основні напрями діяльності викладача закладу вищої освіти.
- ✓ Психологічна структура педагогічної діяльності.

Тема 3. Здобувач освіти як об'єкт-суб'єкт педагогічної діяльності.

- ✓ Студентство як соціальна група.
- ✓ Права та обов'язки здобувачів освіти.
- ✓ Психологічні особливості старшого юнацького віку.

Тема 4. Організація виховної роботи у закладі вищої освіти.

- ✓ Мета і завдання виховання у закладі вищої освіти.
- ✓ Основні напрями виховання здобувачів освіти у процесі навчання та позанавчальній діяльності.
- ✓ Виховна робота в академічній групі.
- ✓ Роль та функції куратора академічної групи.

Змістовий модуль 2. Основи дидактики вищої школи

Тема 5. Дидактика вищої школи.

- ✓ Поняття про дидактику вищої школи.
- ✓ Основні категорії дидактики.
- ✓ Закономірності та принципи процесу навчання у закладі вищої освіти.
- ✓ Моделі освіти.

Тема 6. Зміст освіти у вищій школі.

- ✓ Види та форми здобуття освіти.
- ✓ Нормативні документи, що визначають зміст вищої освіти.
- ✓ Характеристика навчальних планів і навчальних програм.
- ✓ Навчальна книга в структурі професійної підготовки.

Тема 7. Сучасні технології та віртуальне навчальне середовище як інноваційні складники освітнього процесу у вищій школі.

- ✓ Поняття педагогічної технології у віртуальному середовищі.

- ✓ Сутність та класифікація педагогічних технологій у віртуальному навчальному середовищі.
- ✓ Складники педагогічної технології у віртуальному навчальному просторі.
- ✓ Проектування та реалізація педагогічної технології в освітньому процесі.

Тема 8. Моніторинг освітньої діяльності та науково-дослідницької роботи здобувачів освіти.

- ✓ Сутність, принципи та методи контролю й оцінювання навчальних досягнень.
- ✓ Види та форми перевірки ЗУН у вищій школі.
- ✓ Організація та значення науково-дослідницької діяльності здобувачів освіти.
- ✓ Типологія та критерії оцінювання студентських робіт (на прикладі педагогіки).

Дисципліни, вивчення яких обов'язково передують цій дисципліні

Вивчення дисципліни «Педагогіка вищої школи» ґрунтується на фундаментальних знаннях, здобутих у межах вивчення філософії, загальної психології, логіки та методології наукових досліджень, а також фахових дисциплін спеціальностей, що вивчалися на попередніх рівнях вищої освіти. Ці дисципліни формують необхідне теоретико-методологічне підґрунтя для глибшого розуміння природи освітнього процесу, еволюції вищої школи як соціального інституту та складних взаємозв'язків між науковим пошуком здобувача освіти і практичною реалізацією здобутих знань у майбутній науково-педагогічній діяльності.

Міждисциплінарні зв'язки навчальної дисципліни

Дисципліна «Педагогіка вищої школи» має безпосередній зв'язок із такими дисциплінами, як: «Філософія науки», «Методологія наукових досліджень», «Науковий текст та академічна доброчесність».

Знання та вміння, отримані під час вивчення навчальної дисципліни «Педагогіка вищої школи», необхідні для професійної та практичної підготовки фахівця.

Дисципліна вивчається протягом одного семестру загальним обсягом 60 годин/2 кредити ECTS: аудиторної роботи – 16 годин, із яких лекції – 8 годин, практичні заняття – 8 годин; самостійна робота здобувача освіти – 44 години.

4.2. Структура навчальної дисципліни

4.2.1. Тематичний план

Назви змістових модулів і тем	Розподіл годин між видами робіт									Форми та методи контролю знань
	Денна форма					Заочна форма				
	усього	аудиторна			с.р.	усього	аудиторна		с.р.	
		у тому числі					у тому числі			
л		с	інд.р	л			с			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. Загальні основи педагогіки вищої школи										
Тема 1. Предмет, задачі, основні категорії педагогіки вищої школи. Вища школа як педагогічна система.	7		1		6	9	1		8	AP: CP:
Тема 2. Викладач закладу вищої освіти як організатор освітнього процесу. Педагогічна культура викладача закладу вищої освіти.	9	2	1		6	9	1		8	AP: CP: IP:
Тема 3. Здобувач освіти як об'єкт-суб'єкт педагогічної діяльності.	7		1		6	6			6	AP: CP:
Тема 4. Організація виховної роботи у закладі вищої освіти.	7	2	1		4	7	1		6	AP: CP: IP:
Разом за змістовим модулем 1	30	4	4		22	31	3		28	
Змістовий модуль 2. Основи дидактики вищої школи										
Тема 5. Дидактика вищої школи.	9	2	1		6	6			6	AP: CP:
Тема 6. Зміст освіти у вищій школі.	6		1		5	7	1		6	AP: CP:
Тема 7. Сучасні технології та віртуальне навчальне середовище як інноваційні складники освітнього процесу у вищій школі.	9		1		6	10		2	8	AP: CP:
Тема 8. Моніторинг освітньої діяльності та науково-дослідницької роботи здобувачів освіти.	6	2	1		5	6			6	AP: CP: IP:
Разом за змістовим модулем 2	30	4	4		22	29	1	2	26	
Усього годин	60	8	8		44	60	4	2	54	

4.2.2. Навчально-методична картка дисципліни «Педагогіка вищої школи»

Разом: 60 год, лекції – 8 год, семінарські заняття – 8 год, самостійна робота – 44 год.

III - Семестр

Модулі	Змістовий модуль 1								Змістовий модуль 2							
Назва модуля	<i>Загальні основи педагогіки вищої школи</i>								<i>Основи дидактики вищої школи</i>							
Кількість балів за модуль	20 балів								20 балів							
Лекції	1		2		3		4		5		6		7		8	
Теми лекцій	<i>Тема лекції 1</i>		<i>Тема лекції 2</i>		<i>Тема лекції 3</i>		<i>Тема лекції 4</i>		<i>Тема лекції 5</i>		<i>Тема лекції 6</i>		<i>Тема лекції 7</i>		<i>Тема лекції 8</i>	
Теми семінарських (практичних) занять		<i>Тема заняття 1</i>		<i>Тема заняття 2</i>		<i>Тема заняття 3</i>		<i>Тема заняття 4</i>		<i>Тема заняття 5</i>		<i>Тема заняття 6</i>		<i>Тема заняття 7</i>		<i>Тема заняття 8</i>
Самостійна робота	5 балів		5 балів		5 балів		5 балів		5 балів		5 балів		5 балів		5 балів	
Тести	10 балів								10 балів							
ІНДЗ	20 балів															
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота (есе, реферат) (20 балів)															
Підсумковий контроль	Залік															

4.3. Форми організації занять

4.3.1. Теми семінарських (практичних) занять

У ході підготовки до семінарського (практичного) заняття є обов'язковим опрацювання базової психолого-педагогічної літератури та нормативних актів у сфері вищої освіти. З метою глибшого опанування методики викладання рекомендується аналізувати сучасні наукові публікації у фахових виданнях, а також ознайомлюватися з передовим досвідом вітчизняних та закордонних університетів через спеціалізовані освітні платформи.

Семінарські заняття побудовані на засадах діалогічної взаємодії та передбачають чіткий алгоритм підготовки. За визначеною тематикою здобувачі освіти готують доповіді, методичні розробки фрагментів занять або презентації власних педагогічних проєктів. Виступи мають бути аргументованими, містити посилання на дидактичні принципи та ілюструватися прикладами практичного застосування інноваційних технологій. Кожна презентована робота підлягає колективному обговоренню та критичному аналізу в групі для формування навичок професійної рефлексії.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет, задачі, основні категорії педагогіки вищої школи. Вища школа як педагогічна система	1
2	Викладач закладу вищої освіти як організатор освітнього процесу. Педагогічна культура викладача закладу вищої освіти.	1
3	Здобувач освіти як об'єкт-суб'єкт педагогічної діяльності.	1
4	Організація виховної роботи у закладі вищої освіти.	1
5	Дидактика вищої школи.	1
6	Зміст освіти у вищій школі.	1
7	Сучасні технології та віртуальне навчальне середовище як інноваційні складники освітнього процесу у вищій школі.	1
8	Моніторинг освітньої діяльності та науково-дослідницької роботи здобувачів освіти.	1
	Всього:	8

4.3.2. Індивідуальні завдання

З метою поглиблення знань із дисципліни, прищеплення навичок самостійної роботи з літературою пропонується виконання індивідуальних творчих завдань у вигляді написання наукових доповідей, рефератів за визначеною тематикою.

Реферати виконуються на основі самостійного вивчення рекомендованої літератури і законодавства, перелік яких не обмежує ініціативи здобувача освіти і його можливостей у використанні більш широкого кола наукових досліджень. До літератури відносяться: першоджерела; підручники і навчальні посібники; наукові дослідження (монографії, наукові статті та ін.). Із проблем, досліджених у наукових рефератах, здобувачі освіти можуть підготувати і виголосити доповіді під час проведення семінарських занять або засідань наукового студентського гуртка.

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ (ДОПОВІДЕЙ, ЕСЕ)

1. Світові тенденції розвитку вищої освіти у XXI столітті.
2. Студентоцентроване навчання як провідна парадигма сучасної вищої школи.
3. Андрагогіка: специфіка та принципи навчання дорослих.
4. Академічна свобода та відповідальність викладача в сучасному університеті.
5. Реалізація компетентнісного підходу в освітніх програмах.
6. Академічна доброчесність як основа культури викладання.
7. Інтеграція вищої освіти України в європейський освітній простір.
8. Гуманізація взаємодії викладача та здобувача освіти в умовах цифровізації.
9. Методологія проектування навчальних дисциплін та силабусів.
10. Сучасна лекція: види, структура та методи активізації аудиторії.
11. Технологія підготовки та проведення дискусійних семінарів.
12. Кейс-метод у формуванні професійних компетентностей.
13. Організація та моніторинг самостійної роботи здобувачів освіти.
14. Міждисциплінарна інтеграція у викладанні фахових дисциплін.
15. Тьюторство та менторство в системі вищої освіти.
16. Дидактичний дизайн навчально-методичних комплексів.
17. Віртуальне навчальне середовище: архітектура та інструменти.
18. Модель «перевернутого класу» (Flipped Classroom) у вищій школі.

19. Технології змішаного навчання (Blended Learning): досвід впровадження.
20. Гейміфікація освітнього процесу: механіки та результативність.
21. Мобільне навчання (M-learning) та хмарні сервіси в освіті.
22. Інтерактивні системи опитування (Mentimeter, Kahoot) у роботі лектора.
23. Створення та використання мультимедійного контенту у викладанні.
24. Психологічні типи здобувачів освіти та диференціація підходів до навчання.
25. Конфліктологічна компетентність та педагогічний такт викладача.
26. Майстерність невербальної комунікації у педагогічній взаємодії.
27. Ораторське мистецтво та культура мовлення лектора.
28. Психолого-педагогічні аспекти роботи в інтернаціональних групах.
29. Профілактика професійного вигорання науково-педагогічних працівників.
30. Стимулювання внутрішньої мотивації навчальної діяльності здобувачів освіти.
31. Інклюзивна освіта у вищій школі: виклики та рішення.
32. Сучасні системи рейтингування навчальних досягнень.
33. Формувальне оцінювання як інструмент підтримки здобувача освіти.
34. Методика розробки та критерії валідності тестових завдань.
35. Специфіка підготовки та оцінювання студентських досліджень.
36. Організація наукових конференцій та воркшопів для здобувачів освіти.
37. Проблема академічного плагіату та культура наукового цитування.
38. Моніторинг якості викладання через анкетування «Викладач очима здобувача освіти».

4.3.3. Загальні методичні вимоги до написання реферату

Здобувач освіти денної та заочної форм здобуття освіти можуть відпрацьовувати пропущені заняття з дисципліни дисципліну «Педагогіка вищої школи» шляхом написання реферату (доповіді) з пропущеної теми за погодженням із викладачем, що веде семінарські (практичні) заняття.

Реферат – це невелике за обсягом наукове дослідження здобувача освіти.

Написання реферату є необхідною складовою частиною освітнього процесу, яка дає змогу здобувачеві освіти проявити свої творчі здібності в сфері проведення самостійних досліджень з теоретичних і практичних проблем педагогіки та методики викладання у вищій школі.

Метою написання реферату є організація науково-дослідницької роботи здобувачів освіти з урахуванням певних вимог, а саме:

а) системно і творчо, коректно і критично осмислювати існуючі погляди науковців на актуальні питання дидактики, психології вищої школи та сучасних освітніх парадигм;

б) самостійно знаходити шляхи вирішення педагогічних завдань, виходячи із сучасного стану розвитку вищої освіти, інноваційних технологій навчання та засад особистісно орієнтованого підходу;

в) системно і комплексно аналізувати нормативно-правові акти та дидактичні принципи, що регулюють освітній процес у закладах вищої освіти;

г) робота повинна носити творчий характер і відображати додержання етичних норм проведення наукових досліджень, тобто бути забезпеченою науковим апаратом (посилання, наведення цитат, вказівка на джерела використуваних у роботі таблиць, схем, статистичних даних тощо);

д) робота повинна бути оформленою у відповідності до визначених вимог, своєчасно здана на кафедру науковому керівникові.

Тому підготовка реферату є однією з важливих форм самостійного, навчального, наукового дослідження під час освоєння здобувачами освіти курсу зазначеної навчальної дисципліни.

Навчальною метою написання реферату є більш глибоке засвоєння тієї частини знань, що отримується під час занять, та їх творче розширення в процесі самостійної роботи з літературою, а також перевірка рівня підготовленості здобувачів з окремих розділів навчальної дисципліни дисципліну «Педагогіка викладання у вищій школі» та вміння застосування набутих знань та навичок до комплексного виконання конкретного завдання.

Виховною метою самостійної дослідницької роботи є формування у здобувачів освіти — майбутніх науково-педагогічних працівників — усвідомленої професійної етики, почуття відповідальності за результати навчання майбутніх поколінь фахівців та прагнення до безперервного педагогічного самовдосконалення.

Розвиваючою метою є розвиток у здобувачів освіти здатності до системного аналізу та моделювання освітнього процесу, вміння логічно структурувати навчальний матеріал, критично оцінювати ефективність сучасних дидактичних систем та методичних інновацій, а також готовності професійно обирати інструменти викладання для досягнення конкретних результатів навчання у практичній діяльності.

В робочій програмі навчальної дисципліни запропоновано розгорнутий перелік тематики рефератів, який охоплює всі теми курсу «Педагогіка викладання у вищій школі».

Реферати пишуться з основних та найбільш актуальних тем навчальної дисципліни. В них на основі аналізу та узагальнення наукового матеріалу порівнюються різні погляди науковців на певну проблему і визначається власна позиція здобувача освіти з викладом відповідних аргументів.

Реферат як перша спроба самостійного дослідження сприятиме формуванню у майбутніх фахівців власних наукових поглядів із певного напрямку знань, сприятиме їх продовженню у майбутніх наукових пошуках.

Реферат повинен бути належним чином оформлений. На титульному аркуші здобувач освіти повинен зазначити назву закладу освіти, кафедри, повну назву теми реферату, своє прізвище та ініціали, також вчений ступінь, звання, прізвище та ініціали наукового керівника, місце та рік написання реферату.

Для написання реферату здобувач освіти повинен скласти план, який розкриває зміст обраної теми. План реферату, як правило, включає вступ, в якому коротко обґрунтовується актуальність обраної теми, основні питання, що розкривають зміст теми реферату і закінчення, де формуються висновки, оцінки, пропозиції.

Викладення матеріалу повинно бути стислим, точним, послідовним, самостійним. Плагіат наукових праць з обраної теми не допускається. Механічно переписані роботи оцінюються на задовільно і повертаються здобувачеві для повторного виконання. В кінці реферату обов'язково наводиться список використаних джерел.

При написанні реферату слід робити зноски із зазначенням прізвища та ініціалів автора або авторів, назви книги або статті, місця і року видання, сторінки.

Отже, реферат повинен включати:

- назву та зміст роботи;
- вступ, в якому визначається актуальність проблеми, мета та завдання дослідження;
- основну частину, в якій висвітлюються фундаментальні проблеми дидактики вищої школи та ступінь їхнього наукового дослідження, аналіз організації освітнього процесу та рівень впровадження інноваційних освітніх стандартів у систему вищої освіти;
- висновки, в яких визначаються основні підсумки дослідження;
- список використаних джерел.

Обсяг реферату складає 15-20 сторінок рукописного тексту або 12-18 сторінок комп'ютерного виконання на папері формату А-4.

4.3.4. Індивідуальна навчально-дослідна робота

Індивідуальна навчально-дослідна робота (ІНДР) є видом позааудиторної індивідуальної діяльності здобувача освіти, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання здобувачами ІНДР прилюдним захистом навчального проєкту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу – це вид науково-дослідної роботи здобувача освіти, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних та лабораторних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Види ІНДЗ, вимоги до них та оцінювання:

- ✓ конспект із теми (модуля) за заданим планом (**2 бали**);
- ✓ конспект із теми (модуля) за планом, який здобувач освіти розробив самостійно (**2 бали**);
- ✓ анотація прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис, тематичні розвідки (**2 бали**);
- ✓ повідомлення з теми, рекомендованої викладачем (**2 бали**);
- ✓ повідомлення з теми (без рекомендації викладача): сучасні відкриття з теми, аналіз інформації, самостійні дослідження (**2 бали**);
- ✓ дослідження різноманітних питань з тематики дисципліни у вигляді есе (**5 балів**);
- ✓ дослідження з тематики дисципліни у вигляді реферату (охоплює весь зміст навчального курсу) – **20 балів**.

Орієнтовна структура ІНДЗ – науково-педагогічного дослідження у вигляді реферату: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел.

Тематика ІНДЗ

1. Формування індивідуального стилю викладання: пошук балансу між диктатом, демократією та лібералізмом.
2. Мистецтво педагогічної імпровізації: як діяти викладачу, коли заняття йде не за планом.
3. Техніки подолання страху перед публічним виступом та робота з аудиторією, що «не слухає».
4. Етика цифрового спілкування: правила взаємодії викладача і здобувача освіти в месенджерах та соціальних мережах.
5. Розвиток емпатії викладача: як розуміти емоційний стан групи та вчасно на нього реагувати.
6. Створення «ситуації успіху» на занятті як засіб підтримки невпевнених у собі здобувачів освіти.
7. Використання сторітелінгу у викладанні: як перетворити суху теорію на цікаву історію.
8. Педагогічний такт: де проходить межа між дружнім спілкуванням та дотриманням дистанції.
9. Методи активізації уваги здобувачів освіти під час тривалої лекції: розминки, зміна діяльності, гумор.
10. Конструктивна критика: як оцінювати роботу здобувача освіти, не пригнічуючи його бажання вчитися.
11. Робота з «важкими» здобувачами освіти: стратегії залучення до роботи пасивних або конфліктних осіб.
12. Організація дебатів у групі: як навчити здобувачів освіти аргументувати свою думку та поважати опонента.
13. Візуальна грамотність викладача: оформлення дошки та презентацій, що допомагають, а не відволікають.
14. Профілактика професійної деформації: як молодому викладачу не перетворитися на «сухого» функціонера.
15. Голос як інструмент викладача: постановка дикції, управління тембром та паузами.
16. Спільне навчання (Peer-learning): як організувати роботу так, щоб здобувачі освіти вчили один одного.
17. Педагогічна рефлексія: щоденник викладача як засіб аналізу власних помилок та досягнень.
18. Тайм-менеджмент на занятті: як встигнути дати матеріал, відповісти на питання та залишити час на підсумки.

19. Ціннісні орієнтири сучасного викладача: що ми транслюємо здобувачам освіти, крім знань предмета.

20. Культура зворотного зв'язку: як навчити здобувачів освіти давати відверті та корисні відгуки про якість викладання.

Критерії оцінювання ІНДЗ
(дослідження у вигляді реферату)

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	3 бали
2.	Складання плану реферату	2 бали
3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень у логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання	5 балів
4.	Дотримання правил реферування наукових публікацій	2 бали
5.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	4 бали
6.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел, посилання	4 бали
Разом		20 балів

Оцінка за ІНДЗ у вигляді реферату: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
16 – 20 та більше	відмінно	5	A	відмінно
10 – 15	добре	4	BC	добре
6 – 9	задовільно	3	DE	задовільно
0 – 5	незадовільно	2	FX	незадовільно з можливістю повторного виконання

4.3.5. Теми самостійної роботи здобувачів освіти

Самостійна робота – вид позааудиторної роботи здобувача освіти навчального характеру. Вона спрямована на вивчення програмного матеріалу навчальної дисципліни.

Основною метою самостійної роботи здобувачів освіти є не тільки практичне закріплення теоретичних знань, а й розвиток мислення їх у неординарних випадках, які не мають законодавчого регулювання та теоретичного обґрунтування.

Самостійна робота здобувачів освіти полягає у виконанні самостійного завдання, тобто вивченні чи доопрацюванні тем або ж питань курсу, що виносяться на підсумковий модульний контроль, вимагають від здобувача освіти самостійної роботи з першоджерелами, творчого підходу та вміння аналізувати і порівнювати отриману під час лекційних і практичних занять інформацію.

Подані нижче теми, що виносяться на самостійне опрацювання здобувачами освіти, опрацьовуються ними в усній чи письмовій формі (залежно від суті самого завдання), а їх оцінювання входить до оцінювання роботи на лекційних заняттях.

При оцінюванні самостійної роботи враховується повнота, точність і правильність викладу здобувачем освіти матеріалу, вміння зосереджувати увагу на основних положеннях, а також використання першоджерел.

У разі письмового виконання завдання робота здобувача освіти повинна бути підписана і в установленій строк здана на кафедру для перевірки.

При цьому самостійна робота є одним із головних елементів освітнього процесу за заочною формою здобуття освіти.

Більшу частину матеріалу робочої програми навчальної дисципліни «Педагогіка вищої школи» здобувач заочної форми здобуття освіти вивчає самостійно в міжсесійний період. Також у міжсесійний період здобувачам освіти надається можливість отримувати консультації НПП за графіком, що встановлюється кафедрою.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет, задачі, основні категорії педагогіки вищої школи. Вища школа як педагогічна система	6
2	Викладач закладу вищої освіти як організатор освітнього процесу. Педагогічна культура викладача закладу вищої освіти.	6
3	Здобувач освіти як об'єкт-суб'єкт педагогічної діяльності.	6
4	Організація виховної роботи у закладі вищої освіти.	4
5	Дидактика вищої школи.	6
6	Зміст освіти у вищій школі.	5
7	Сучасні технології та віртуальне навчальне середовище як інноваційні складники освітнього процесу у вищій школі.	6
8	Моніторинг освітньої діяльності та науково-дослідницької роботи здобувачів освіти.	5
	Разом	44

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧА ОСВІТИ

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
<i>Змістовий модуль I. Загальні основи педагогіки вищої школи</i>			
Тема 1. (6 год)	Семінарське заняття, індивідуальне завдання, залік	5	I-IV
Тема 2. (6 год)	Семінарське заняття, індивідуальне завдання, залік		
Тема 3. (6 год)	Семінарське заняття, індивідуальне завдання, залік	5	V-VII
Тема 4. (4 год)	Семінарське заняття, індивідуальне завдання, підсумкова модульна контрольна робота, залік	10	VII-IX
<i>Змістовий модуль 2. Основи дидактики вищої школи</i>			
Тема 5. (6 год)	Семінарське заняття, індивідуальне завдання, залік	5	IX-XI
Тема 6. (5 год)	Семінарське заняття, індивідуальне завдання, залік	10	XI-XII
Тема 7. (6 год)	Семінарське заняття, індивідуальне завдання, залік	5	XII-XV
Тема 8. (5 год)	Семінарське заняття, індивідуальне завдання, підсумкова модульна контрольна робота, залік		
<i>Всього: 44 год</i>	<i>Всього: 40 балів</i>		

5. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

5.1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

З метою більш ефективної активізації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти при вивченні навчальної дисципліни «Педагогіка вищої школи» можуть використовуватись: лекції, практичні, самостійна робота, робота в малих групах, семінар-бесіда, семінари-дискусії, тематичний семінар, наукові доповіді тощо.

Застосування концепції можливих світів, верифікація складних доктринально-нормативних систем на внутрішню несуперечливість. Використання мультимедійних презентацій, інтернет-супровід освітнього процесу (платформа MOODLE).

Кожен із видів методики застосовується викладачем на власний розсуд. При цьому, слід враховувати рівень підготовленості групи, кількість здобувачів, бажання здобувачів приймати участь в тому чи іншому виді методики активізації процесу навчання, а також особливості конкретної дисципліни.

Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності класифікуються:

1. За джерелом інформації:

- *словесні*: лекція (традиційна, проблемна тощо) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (презентація PowerPoint), семінари, пояснення, розповідь, бесіда;
- *наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація;
- *практичні*: вправи.

Наприклад, лекції з проблемних питань покликані сприяти розвитку логічного мислення здобувачів освіти і характеризуються тим, що коло питань теми може обмежуватися двома – трьома ключовими моментами, увага здобувачів концентрується на матеріалі, що не знайшов відображення в підручниках, використовується досвід закордонних навчальних закладів з роздачею під час лекцій друкованого матеріалу та виділенням головних висновків з питань, що розглядаються. При читанні лекцій можуть даватись питання для самостійного їх осмислення.

2. За логікою передачі і сприйняття навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

Наприклад, робота в малих групах проводиться з метою активізації навчання при проведенні семінарських (практичних) занять. Це так звані групи психологічного комфорту, де кожен учасник відіграє особливу роль і певними своїми індивідуальними якостями та знаннями доповнює інших. Використання цієї технології дає змогу структурувати практично-семінарські заняття за

формою і змістом, створює можливість для участі кожного здобувача в роботі за метою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду спілкування. Така форма навчання використовується також з метою більш ґрунтовного засвоєння матеріалу, загострення уваги на особливо важливих аспектах, що містять в собі винесені на розгляд проблемні питання.

3. За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4. За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота здобувачів освіти із книгою; виконання індивідуальних навчальних проєктів, презентацій.

Наприклад, презентації проводяться у формі виступів за результатами виконання письмових завдань, з науково-навчальними тезами, рефератами, доповідями перед аудиторією тощо, де також доцільно використовувати для представлення певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань, демонстрації нових наукових поглядів, оригінальних висновків та пропозицій.

5.2. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності

Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

Наприклад, семінари-дискусії (колоквіуми) проводяться для того, щоб сприяти обміну думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвинути мислення, допомагати формуванню поглядів і переконань, виробити вміння формулювати думки й висловлювати їх, вміння прислухатись до точки зору опонентів і «чути їх», навчитись оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів.

5.3. Інклюзивні методи навчання

1. Методи формування свідомості: бесіда, диспут, лекція, приклад, пояснення, переконання.

2. Метод організації діяльності та формування суспільної поведінки особистості: вправи, привчання, виховні ситуації, приклад.

3. Методи мотивації та стимулювання: вимога, громадська думка. Вважаємо, що неприпустимо застосовувати в інклюзивному вихованні методи емоційного стимулювання – змагання, заохочення, переконання.

4. Метод самовиховання: самопізнання, самооцінювання, саморегуляція.

5. Методи соціально-психологічної допомоги: психологічне консультування, аутотренінг, стимуляційні ігри.

6. Спеціальні методи: патронат, супровід, тренінг, медіація.

7. Спеціальні методи педагогічної корекції, які варто використовувати для цілеспрямованого виправлення поведінки або інших порушень, викликаних спільною причиною. До спеціальних методів корекційної роботи належать: суб'єктивно-прагматичний метод, метод заміщення, метод "вибуху", метод природних наслідків і трудовий метод.

Методика навчання (як система) – організований набір методів, прийомів, засобів і форм навчання, який використовується для досягнення освітніх цілей.

Методика є структурованим застосуванням методів – організоване використання різних методів і прийомів, яке обумовлено специфікою освітнього процесу або діяльності. Вона описує як саме, в якій послідовності і в яких умовах застосовуються певні методи для досягнення результату.

Методика навчання може включати в себе різні методи, стратегії, підходи, засоби навчання (аудіовізуальні матеріали, інтернет-ресурси, дидактичні ігри тощо) і системи організації роботи (до прикладу: поетапне вивчення лексики, розвиток навичок письмового та усного мовлення).

Методика викладання навчальної дисципліни – вибір викладачем та застосування методів для ефективного засвоєння матеріалу здобувачами освіти.

Методика навчання для здобувачів освіти з порушеннями здоров'я має важливі відмінності, які враховують індивідуальні потреби кожного типу порушень і передбачає модифікацію форм роботи та типів завдань для таких здобувачів освіти.

Кожен тип інвалідності має свої специфічні потреби, і тому підхід до навчання має бути адаптованим, щоб забезпечити максимальну ефективність для здобувачів освіти. Враховуючи різні види порушень (порушення слуху, зору, рухової активності, когнітивні порушення тощо), методика вивчення буде різною. Використання адаптованих технологій, інклюзивних методів та індивідуальних підходів дозволяє забезпечити ефективне навчання для всіх здобувачів освіти, незалежно від типу інвалідності.

Методика навчання для здобувачів освіти з порушеннями слуху

Для здобувачів освіти з порушеннями слуху основним викликом є відсутність або обмеження слухового сприйняття, що може ускладнити процес вивчення мови через усне спілкування та аудіоматеріали. Адапованими методиками є:

Жестова мова: Якщо здобувач освіти має порушення слуху та використовує жестову мову як основний засіб комунікації, то вивчення дисципліни проводиться через переклад на жестову мову (із залученням відповідного спеціаліста чи фрагментів відео із дублюючим перекладом на

жестову мову), зокрема для усного компоненту. Програми з навчання для таких здобувачів освіти можуть включати використання перекладачів жестової мови під час лекцій.

Субтитри: Всі відеоматеріали, які використовуються на заняттях (фільми, навчальні відео), мають субтитри, що дозволяє здобувачам освіти з порушеннями слуху ознайомлюватися з мовними структурами та словником.

Адаптовані навчальні матеріали: Використання візуальних методів, таких як ілюстрації, діаграми, картки з лексикою, допомагає краще засвоювати матеріал. Також створюються текстові файли або аудіоматеріали з субтитрами для покращення розуміння контексту.

Практика усного мовлення через письмове спілкування: Оскільки здобувачі освіти не чують мовлення, замість усної практики для такої категорії здобувачів освіти фокусується увага на письмових завданнях, інтерактивних тестах і вправах, що включають роботу з текстами (письмові відповіді, розпізнавання лексики та граматики через текст).

Методика навчання для здобувачів освіти з порушеннями зору

У здобувачів освіти з порушеннями зору основною проблемою є труднощі з візуальним сприйняттям інформації, тому методика навчання адаптована до аудіо- та тактильних матеріалів.

Технології для читання з екрану: Використання програм для читання з екрану, таких як JAWS або NVDA, дозволяє здобувачам освіти з порушеннями зору слухати текстовий матеріал. Це забезпечує доступ до електронних підручників, презентацій та інших навчальних ресурсів.

Адаптація навчальних матеріалів: Усі текстові матеріали надаються у форматі для читання з екрану або у шрифті Брайля. Це дає можливість здобувачам освіти не тільки читати, але й активно працювати з навчальними матеріалами.

Озвучення текстів: Використання спеціальних додатків для озвучування текстів або аудіокниг допомагає здобувачам освіти вивчати нові слова та фрази на слух, а також слухати приклади правильного вимовляння.

Аудіовізуальні завдання: Для таких здобувачів освіти використовуються аудіовправи, зокрема з вимови та слухової практики. Це дозволяє розвивати навички аудіювання та вимови, хоча й без візуального сприйняття.

Інтерактивні вправи на слух: Заняття включають завдання, орієнтовані на слухове сприйняття мови (завдання на розпізнавання вимови, на відмінності в інтонації, акценті тощо).

Методика навчання для здобувачів освіти з порушеннями опорно-рухового апарату

Здобувачі освіти з порушеннями опорно-рухового апарату, як правило, мають фізичні обмеження, які можуть вплинути на їхню здатність

використовувати традиційні навчальні засоби, але їхні когнітивні та мовні навички, як правило, не порушені. З цією метою освітній процес відповідно адаптований для зручності та доступності.

Онлайн-навчання та доступ до цифрових матеріалів: Онлайн платформи дозволяють здобувачам освіти з порушеннями опорно-рухового апарату навчатися без необхідності фізичного перебування в аудиторії, а також допомагають уникнути труднощів із переміщенням.

Інтерфейси з підтримкою доступу: Використання програмного забезпечення та навчальних платформ, що підтримують голосові команди або дають можливість здійснювати навчання за допомогою спеціальних пристроїв для вводу (як-от пристрої для управління комп'ютером через рухи очей чи голови).

Адаптація завдань для письмових відповідей: Враховуючи фізичні обмеження, здобувачі освіти можуть використовувати голосові помічники для виконання завдань або адаптовані клавіатури та інші технології для зручного введення тексту. Також враховується обсяг письмових завдань та швидкість проходження онлайн тестів, написання підсумкових робіт.

Методика навчання для здобувачів освіти з когнітивними порушеннями

Когнітивні порушення можуть включати труднощі з пам'яттю, увагою, сприйняттям інформації. Здобувачі освіти з такими порушеннями потребують адаптованих методик навчання, щоб забезпечити доступність матеріалу та поступове засвоєння нової інформації.

Розбиття матеріалу на малі блоки: Заняття структуруються (матеріал поділяється на малі частини), що дозволяє легше засвоювати інформацію та допомагає зберігати увагу на кожному етапі навчання.

Часті повторення та практичні вправи: Регулярне повторення пройденого матеріалу, використовуючи ігрові методи чи інші інтерактивні вправи.

Візуальні допоміжні засоби: Використання карток із лексикою, діаграм, малюнків допомагає здобувачам освіти з когнітивними порушеннями краще засвоювати мову.

Мультисенсорні підходи: Для здобувачів освіти з когнітивними порушеннями використовуються різні сенсорні канали (слух, зір, дотик), щоб стимулювати запам'ятовування та розуміння.

Методика навчання для здобувачів освіти із психічними порушеннями

Психічні порушення можуть включати депресії, тривожні розлади, посттравматичний стресовий синдром тощо, які можуть негативно впливати на здатність до концентрації, мотивацію та емоційний стан під час навчання.

Індивідуальний підхід: здобувачі освіти з психічними порушеннями потребують більш гнучкого підходу, наприклад, менших навантажень, частих перерв або персоналізованих уроків.

Підтримка в навчанні через терапевтичні методи: Залучення психологів або консультантів до освітнього процесу допомагає здобувачам освіти подолати емоційні труднощі.

Створення безпечного та підтримуючого середовища: Створення атмосфери довіри та підтримки, де здобувач освіти може вільно звернутися за допомогою або адаптувати темп навчання до своїх потреб.

6. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Навчальна дисципліна оцінюється за модульно-рейтинговою системою. Вона складається з одного модуля, який включає два змістових модулі.

Результати навчальної діяльності здобувачів освіти оцінюються за 100-бальною шкалою.

За результатами поточного, модульного та семестрового контролів виставляється підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою, національною шкалою та шкалою ECTS.

Модульний контроль: кількість балів, які необхідні для отримання відповідної оцінки за кожен змістовий модуль упродовж семестру.

Семестровий (підсумковий) контроль: виставлення семестрової оцінки здобувачам освіти, які опрацювали теоретичні теми, практично засвоїли їх і мають позитивні результати, набрали необхідну кількість балів.

Загальні критерії оцінювання успішності здобувачів освіти, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано в таблиці нижче.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу здобувача освіти на семінарських, практичних, лабораторних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Реферативні дослідження та есе, які виконує здобувач освіти за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях.

Модульний контроль знань здобувачів освіти здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

6.1. Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	Ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності в розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	Ставиться за вияв здобувачем освіти повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді здобувача освіти наявні незначні помилки.
«задовільно»	Ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхневу обізнаність із основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою. Можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але здобувач освіти спроможний усунути їх за допомогою викладача.
«незадовільно»	Виставляється здобувачеві освіти, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхнева, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться здобувачеві освіти, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення закладу вищої освіти без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

6.2. Система оцінювання роботи здобувачів освіти упродовж семестру

Вид діяльності здобувача освіти	Максимальна кількість балів за одиницю	ЗМ 1		ЗМ 2	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
I. Обов'язкові					
1.1. Відвідування лекцій	1		1		1
1.2. Відвідування семінарських (практичних) занять	1		1		1
1.3. Робота на семінарському (практичному) занятті	10		5		5
1.4. Виконання завдань для самостійної роботи	10				
1.5. Виконання модульної роботи	20		10		10
1.6. Виконання індивідуальних завдань (ІНДЗ)	20		10		10

Разом								
Максимальна кількість балів за обов'язкові види роботи: 60								
II. Вибіркові								
Виконання завдань для самостійного опрацювання								
2.1. Складання ситуаційних завдань із різних тем курсу	5		2					2
2.2. Огляд літератури з конкретної тематики	5		2					2
2.3. Складання ділової гри з конкретним прикладним матеріалом з будь-якої теми курсу	5							
2.4. Підготовка наукової статті з будь-якої теми курсу	20		10					10
2.5. Участь у науковій студентській конференції	10		5					5
Разом								
Максимальна кількість балів за вибіркові види роботи: 40								
Всього балів за теоретичний і практичний курс: 100								

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на семінарських (практичних) заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

6.3. Оцінка за теоретичний і практичний курс: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
54 – 60 та більше	<i>відмінно</i>	5	A	<i>відмінно</i>
45 – 53	<i>добре</i>	4	BC	<i>добре</i>
36 – 44	<i>задовільно</i>	3	DE	<i>задовільно</i>
21 – 35	<i>незадовільно</i>	2	FX	<i>незадовільно з можливістю повторного складання</i>
1 – 20		2	F	<i>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</i>

6.4. Оцінка за іспит: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	
36 – 40 та більше	<i>відмінно</i>	5	A	<i>відмінно</i>	
30 – 35	<i>добре</i>	4	BC	<i>добре</i>	
24 – 29	<i>задовільно</i>	3	DE	<i>задовільно</i>	
14 – 23	<i>незадовільно</i>	2	FX	<i>незадовільно з можливістю повторного складання</i>	
1 – 13		2	F	<i>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</i>	

6.5. Загальна оцінка з дисципліни: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	
		екзамен	залік		
90 – 100	<i>відмінно</i>	5	<i>зараховано</i>	A	<i>відмінно</i>
82 – 89	<i>добре</i>	4		B	<i>добре (дуже добре)</i>
75 – 81	<i>добре</i>	4		C	<i>добре</i>
64 – 74	<i>задовільно</i>	3		D	<i>задовільно</i>
60 – 63	<i>задовільно</i>	3		E	<i>задовільно (достатньо)</i>
35 – 59	<i>незадовільно</i>	2	<i>не зараховано</i>	FX	<i>незадовільно з можливістю повторного складання</i>
1 – 34	<i>незадовільно</i>	2		F	<i>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</i>

7. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

1. Педагогіка вищої школи як наука: об'єкт, предмет та основні категорії.
2. Місце педагогіки вищої школи у системі наук про людину.
3. Структура сучасної системи вищої освіти в Україні: рівні та ступені.
4. Закон України «Про вищу освіту» як нормативна база діяльності викладача.
5. Основні етапи розвитку вищої школи: від класичного університету до сучасного.
6. Поняття «освітня програма» та її ключові складники.
7. Професіограма викладача вищої школи: структура та зміст.
8. Педагогічні здібності: класифікація та роль у професійному становленні.
9. Рівні професійної майстерності науково-педагогічного працівника.
10. Сутність та структура освітнього процесу у вищій школі.
11. Закономірності навчання у вищій школі та їх врахування у дидактиці.
12. Характеристика загальнодидактичних принципів навчання в університеті.
13. Специфічні принципи професійного навчання майбутніх фахівців.
14. Класифікація методів навчання у вищій школі за джерелом знань.
15. Проблемне навчання: сутність, рівні та методи реалізації на лекції.
16. Функції навчання у вищій школі: освітня, виховна, розвивальна.
17. Типологія та структура занять у закладі вищої освіти.
18. Методика підготовки викладача до проведення лекційного заняття.
19. Вимоги до змісту та оформлення тексту лекції.
20. Організація та проведення лабораторних занять: дидактична мета.
21. Консультація як форма освітнього процесу: види та методика.
22. Педагогічні умови ефективно організації самостійної роботи.
23. Поняття «педагогічна технологія»: структура та етапи проектування.
24. Технологія модульного навчання та її переваги у вищій школі.
25. Метод проєктів: етапи реалізації у професійній підготовці.
26. Виховання як складова освітнього процесу в університеті.
27. Напрями виховної роботи у закладі вищої освіти (національне, моральне, естетичне).
28. Роль куратора академічної групи у формуванні студентського колективу.
29. Самовиховання та самоосвіта викладача як умова професійного успіху.
30. Педагогічне спілкування: стилі, функції та етапи.
31. Мовна культура та мовленнєвий етикет викладача вищої школи.
32. Соціально-психологічний клімат академічної групи та фактори його формування.

33. Причини виникнення та способи подолання бар'єрів у спілкуванні.
34. Культура вирішення конфліктних ситуацій у системі «викладач-здобувач освіти».
35. Педагогічний такт як етична норма поведінки викладача.
36. Сутність та завдання діагностики результатів навчання.
37. Функції педагогічного контролю: діагностична, прогностична, корекційна.
38. Види контролю успішності: вхідний, поточний, рубіжний, підсумковий.
39. Методи усного та письмового контролю у вищій школі.
40. Тестування як метод об'єктивного вимірювання знань: переваги та недоліки.
41. Шкала оцінювання ECTS та її співвідношення з національною шкалою.
42. Поняття про педагогічний моніторинг якості освіти.
43. Науково-дослідна робота викладача як фактор підвищення якості викладання.
44. Методика підготовки наукової статті та тез доповідей.
45. Методологічний апарат наукового дослідження: об'єкт, предмет, мета, завдання.
46. Вимоги до публічного захисту кваліфікаційної роботи.
47. Педагогічна рефлексія як інструмент аналізу власної діяльності.
48. Шляхи підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників в Україні.

7.1. Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти

ДЛЯ ЗАЛІК

Поточне тестування та самостійна робота								Тести/ ІНДЗ	Сума	Залік*
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	30	не більше 100	Не більше 30
5	5	5	5	5	5	5	5			

T1, T2 ... T8 – теми змістових модулів.

*- залік складається у випадку, коли здобувач освіти не набрав необхідну кількість балів для автоматичного заліку, або ж хоче підвищити свій бал

8. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Методичне забезпечення навчальної дисципліни «Педагогіка вищої школи» включає:

- силабус навчальної дисципліни;
- робочу програму навчальної дисципліни;
- завдання для самостійної роботи здобувачів освіти;
- тестові завдання до семінарських (практичних) занять;
- модульні контрольні роботи для перевірки рівня засвоєння здобувачами освіти навчального матеріалу.

8.1. Навчально-методичні аудіо- і відеоматеріали, у т.ч. для здобувачів освіти з інвалідністю

Перелік аудіо- і відеоматеріалів:

1. Відеокурс «Освітні інструменти критичного мислення» (платформа Prometheus). URL: https://prometheus.org.ua/course/course-v1:CZ+CT101+2017_T3.
2. Онлайн-курс «Навчання для всіх: інклюзія у вищій школі» (доступний інтерфейс). URL: <https://vumonline.ua/course/inclusion-in-higher-education/>.
3. YouTube-канал «Освіторія» (Плейлист «Цифрові навички для вчителів»). URL: <https://www.youtube.com/@Osvitoria/videos>.
4. Аудіоподкаст «Доступно про освіту» (Радіо Свобода / Освітні проекти) (архівні та нові випуски про освіту). URL: <https://www.radiosvoboda.org/z/630>.
5. Відеолекції EdEra «Ключові уміння 21-го століття». URL: <https://study.ed-era.com/>
6. Цифрова бібліотека аудіокниг та підручників «Ліхтар». URL: <https://lihtar.org/>

Для інклюзивного навчання:

- методики диференційованого підходу до процесу навчання й оцінювання знань, умінь і здібностей здобувачів освіти з інвалідністю;
- дистанційні програми навчання для здобувачів освіти із порушеннями слуху та опорно-рухового апарату.
- спеціалізовані комп'ютерні програми для навчання осіб з інвалідністю;
- забезпечення осіб із порушеннями зору спеціальною літературою: книгами, підручниками, навчальними посібниками, журналами, надрукованими шрифтом Брайля та укрупненим шрифтом, і звуковими комп'ютерними програмами;
- наявність аудіовізуальних засобів навчання, спеціальної навчально-

методичної літератури в електронному, друкованому, аудіовізуальному форматах для осіб з інвалідністю;

- дидактичні матеріали та засоби навчання осіб з інвалідністю для дистанційної та відкритої форм навчання.

8.2. Глосарій (термінологічний словник)

А

Академічна доброчесність — сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової діяльності.

Академічна свобода — самостійність і незалежність учасників освітнього процесу під час провадження педагогічної, науково-педагогічної та наукової діяльності.

Андрагогіка — галузь педагогічної науки, що розкриває теоретичні та практичні аспекти навчання дорослої людини протягом усього життя.

В

Вища освіта — рівень освіти, що здобувається у закладі вищої освіти на основі повної загальної середньої освіти та завершується здобуттям певної кваліфікації.

Віртуальне навчальне середовище (VLE) — програмна система, що забезпечує дистанційний доступ до навчальних матеріалів, засобів комунікації та інструментів автоматизованого контролю.

Г

Гейміфікація — використання ігрових механік, елементів дизайну та стратегій ігор у неігрових контекстах, зокрема для підвищення залученості здобувачів освіти.

Д

Дидактика вищої школи — наука про теорію навчання в університеті, яка досліджує закономірності, принципи, методи та організаційні форми підготовки фахівців.

Дистанційне навчання — індивідуалізований процес набуття знань, що відбувається за опосередкованої взаємодії суб'єктів навчання у спеціалізованому середовищі на основі ІТ.

Е

Електронне навчання (E-learning) — навчання з використанням інформаційних і комунікаційних технологій, електронних підручників та мультимедійних ресурсів.

З

Змішане навчання (Blended Learning) — освітня модель, що інтегрує традиційне аудиторне навчання з елементами онлайн-навчання, де здобувач освіти частково самостійно керує часом і темпом.

ЗУН (Знання, Уміння, Навички) — фундаментальна педагогічна тріада: **Знання** (факти, теорії), **Уміння** (здатність застосовувати знання), **Навички** (автоматизовані дії).

І

Інноваційні технології навчання — сукупність методів і засобів, що забезпечують оновлення змісту та методик освіти для досягнення нових якісних результатів.

Індивідуальна освітня траєкторія — персональний шлях реалізації потенціалу здобувача освіти, що базується на виборі навчальних дисциплін та темпів їх опанування.

Інклюзивна освіта — система освітніх послуг, що гарантує право на освіту особам з особливими потребами в умовах закладу вищої освіти.

К

Компетентність — динамічна комбінація знань, вмінь, навичок, способів мислення та цінностей, що визначає здатність особи успішно здійснювати професійну діяльність.

Кредит ЄКТС — одиниця вимірювання обсягу навчального навантаження здобувача освіти, необхідного для досягнення визначених результатів навчання (1 кредит = 30 годин).

М

Методи навчання — способи взаємодії викладача та здобувачів освіти, спрямовані на передачу знань та формування компетенцій.

Моніторинг якості освіти — постійне відстеження параметрів освітнього процесу для порівняння їх зі стандартами та оперативного коригування.

Н

Науково-дослідницька робота студентів (НДРС) — система заходів щодо залучення здобувачів освіти до самостійного наукового пошуку, участі в експериментах та конференціях.

О

Особистісно орієнтований підхід — модель навчання, де центром є не трансляція знань, а розвиток індивідуальних якостей, потреб та здібностей здобувача освіти.

П

Педагогічна майстерність — вища форма професійної діяльності викладача, що базується на поєднанні психолого-педагогічної ерудиції, методичного мистецтва та педагогічної етики.

Перевернуте навчання (Flipped Classroom) — модель, за якої теорія опановується здобувачем освіти самостійно до заняття, а час в аудиторії присвячується активним формам роботи (дискусії, кейси).

Професійне вигорання педагога — стан емоційного, розумового та фізичного виснаження, спричинений тривалим стресом та інтенсивною міжособистісною комунікацією.

Р

Результати навчання — знання, уміння, навички та цінності, які здобувач освіти здатний продемонструвати після завершення навчальної програми.

Реферат — стислий письмовий виклад змісту одного чи декількох джерел з певної теми з авторськими узагальненнями та висновками.

С

Силабус — персоналізована програма навчальної дисципліни, що містить опис курсу, очікувані результати, графік робіт та систему оцінювання.

Т

Тьютор — академічний наставник, який допомагає здобувачу освіти в організації самостійної роботи та супроводжує його професійне становлення.

8.3. Рекомендована література

Базова

1. Закон України «Про освіту». URL: <https://vnz.org.ua/zakonodavstvo/110-zakon-ukrayinypro-osvitu>
2. Закон України «Про вищу освіту». URL: <https://vnz.org.ua/zakonodavstvo/111-zakonukrayiny-pro-vyschu-osvitu>
3. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність». URL: <https://vnz.org.ua/zakonodavstvo/112-zakon-ukrayiny-pro-naukovu-i-naukovotehnichnu-dijalnist>
4. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2021-2031 роки. Київ, 2020. 71 с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2020/09/25/rozvitku-vishchoi-osviti-vukraini-02-10-2020.pdf>
5. Постанова Кабінету Міністрів України від 25 червня 2020 року № 519 «Про внесення змін додаток до постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. N 1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій»
6. Актуальні проблеми розвитку вищої освіти : навчально-методичний посібник / За заг. редакцією проф. В. Стинської, доц. Л. Прокопів / Автор. кол. : Т. Завгородня, З. Нагачевська, Б. Савчук, В. Стинська, І. Стражнікова, І. Єгорова, В. Ковальчук, Л. Прокопів, Н. Салига. Івано-Франківськ, 2021. 430 с.
7. Вітвицька С.С. Педагогіка вищої школи : практикум. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2023. 174 с.
8. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи : підручник. К. : Центр учбової літератури, 2023. 382 с.
9. Горохівська Т., Гомонюк О., Плахотнюк Г. Використання інноваційних педагогічних технологій у процесі розвитку професійно-педагогічної компетентності викладачів в умовах підвищення кваліфікації. Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology Theory Experience Problems. 2022. С. 365-374. DOI: <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2021-60-365-374>.
10. Задорожна-Княгницька Л.В. Педагогіка вищої школи : навч. посібник / Л. В. Задорожна-Княгницька, М. М. Нетребя, О. П. Бодик. Одеса : КУПРІЄНКО С.В., 2022. 309 с.
11. Інноваційні освітні технології : навчально-методичний посібник / упорядник Л. М. Прокопів. Івано-Франківськ, 2020. 172 с.
12. Інноваційні технології в сучасному освітньому просторі: колективна монографія / За заг. редакцією Г. Л. Єфремової. Суми : Вид-во СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2020. 444 с.
13. Кононец Н.В. Цифровізація освітнього процесу у вищій школі: електронний посібник для самостійної роботи магістрів освітньої програми «Педагогіка вищої школи» галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки. Полтава : ПУЕТ, 2021. 77 с. URL: <https://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/10350>

14. Кулішов В.С. Дидактика вищої школи : навчально-методичний посібник. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2022. 142 с.

15. Методологія та організація наукових досліджень : електронний посіб. для самостійної роботи та дистанційного навчання здобувачів освітнього ступеня «магістр» (денна форма навчання) спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки, галузі знань 01 Освіта/Педагогіка / укладачі : О. Ю. Ільченко, В. М. Мокляк, Н. В. Кононець. Полтава, 2022. 56 с. URL: <https://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/19742>

16. Нестуля О. О. Дидактика лідерства. Сучасні погляди на формування лідерської компетентності здобувачів вищої освіти / О. О. Нестуля, С. І. Нестуля, Н. В. Кононець ; ВНЗ Укоопспілки "Полт. ун-т економіки і торгівля" (ПУЕТ). Полтава : ПУЕТ, 2021. 590 с.

17. Освітні технології : навч.-метод. посібник / уклад. : Г. Ф. Пономарьова, С. Б. Беляєв, О. О. Бабакіна, В. А. Литвин ; Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради. Харків, 2023. 266 с. URL: <https://surl.li/zblvvh>.

18. Основи педагогіки та інноваційні технології у вищій школі : навчально-методичний посібник для здобувачів ступеня доктора філософії (PhD) за третім (освітньо-науковим) рівнем у галузі знань 22 Охорона здоров'я / уклад. Л. І. Васецька. 2-е вид., доповн. і перероб. Запоріжжя : ЗДМФУ, 2023. 145 с.

19. Педагогіка : навч. посіб. для дистанц. навчання : [студентам закл. вищ. пед. освіти, викладачам, вчителям] / Бабич О. О., Пащенко М. І., Обміняна Г. Л., Яценко Т. В. ; М-во освіти і науки України, Упр. освіти і науки, Черкас. облдержадмін., КЗ "Уман. гуманіт.-пед. фах. колледж ім. Т. Г. Шевченка Черкас. облради". Умань : Сочінський М. М., 2022. 133 с.

20. Педагогіка : навчальний посібник / Т. Б. Поясок, О. І. Беспарточна. Кременчук : Видавництво «НОВАБУК», 2024. 208 с.

21. Педагогіка вищої школи : навчальний посібник / О. І. Федоренко, В. О. Тюріна, С. П. Гіренко, С. М. Бойко, М. О. Котелюх, П. Д. Червоний, О. В. Медведєва; за заг. ред. О. І. Федоренко. Харків : ФОП Бровін О.В., 2020.

22. Педагогіка вищої школи : підручник / С. Г. Немченко, В. В. Крижко, І. Ф. Шумілова та ін. Бердянськ : БДПУ, 2020. 517 с.

23. Педагогіка вищої школи. Основи наукових досліджень : навч. посіб. : [для здобувачів вищої освіти та викладачів вищої шк. / Н. О. Ткачова та ін.] ; за ред. В. Е. Луначека, Н. О. Ткачової ; М-во освіти і науки України, Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2024. 343 с.

24. Педагогіка і методика вищої школи : навчально-методичний посібник / Л. В. Артемова. К. : Кондор, 2024. 272 с.

25. Педагогічна інноватика : навчально-методичний посібник / М. В. Братко, М. В. Козир. К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. 272 с.

26. Поясок Т. Б. Педагогіка : навч. посіб. / Т. Поясок, О. Беспарточна ; М-во освіти і науки України, Кременчуц. нац. ун-т ім. М. Остроградського. Кременчук : NOVABOOK, 2024. 206с.

27. Руденко М. В. Методика викладання у вищій школі : [навч. посіб. для аспірантів, викладачів та здобувачів вищ. освіти] / М. В. Руденко, Ю. С. Красильник, Г. Л. Корчова ; М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т буд-ва і архітектури. Київ : КНУБА, 2022. 293 с.

28. Сікорський П.І. Нова педагогіка : підручник. Львів : Львівська політехніка, 2021. 540 с.

29. Стинська В.В. Методика викладання у вищій школі : навчальний посібник. Івано-Франківськ, 2022. 180 с.

30. Шевчук С.С., Кулішов В.С. Дидактика професійної освіти: практикозорієнтований аспект : навчально-методичний посібник. Біла Церква : БІНПО ДЗВО «УМО» НАПНУ, 2021. 212 с.

Допоміжна

31. Андрощук А.Г., Малюга О.С. Використання штучного інтелекту у вищій освіті: стан і тенденції. *International Science Journal of Education and Linguistics*. Vol. 3, No. 2. 2024. С. 27–35.

32. Бабенко І., Кононець Н., Большая О., & Іщенко І. Організація ефективного освітнього процесу через призму педагогічної майстерності викладача: студентоцентрикований підхід. Адаптивне управління: теорія і практика. Серія Педагогіка. № 21(41). 2025. URL: <https://amtp.org.ua/index.php/journal/article/view/815>. DOI: [https://doi.org/10.33296/2707-0255-21\(40\)-04](https://doi.org/10.33296/2707-0255-21(40)-04).

33. Бунецька І.М., Кононець Н.В. Цифрові освітні ресурси для неформальної та інформальної освіти педагогів у Китаї. Журнал «Перспективи та інновації науки» (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»). № 2(48). 2025. С. 262-273 DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-2\(48\)-262-273](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-2(48)-262-273).

34. Волотовська Т. П., Шевченко І. А., & Устименко О. М. Вплив штучного інтелекту на формування критичного мислення здобувачів освіти в умовах цифрової трансформації. Педагогічна Академія: наукові записки, 2025. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17983189>

35. Горохівська Т., Гомонюк О., Плахотнюк Г. Використання інноваційних педагогічних технологій у процесі розвитку професійно-педагогічної компетентності викладачів в умовах підвищення кваліфікації. *Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology Theory Experience Problems*. 2022. С. 365-374. URL: <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2021-60-365-374>

36. Гриньова М., & Кононець Н. Саморегуляція у ресурсно-орієнтованій освіті: монографія. Полтава : Видавництво Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, 2025. 356 с. DOI: <https://doi.org/10.33989/pnpn.727>.

37. Гриньова М., Кононець Н., Жданова-Неділько О., Павліш І. Сучасні напрями реалізації інноваційного управління закладами освіти. Витоки педагогічної майстерності. 2024. Випуск 33. С. 50-58. URL: <https://sources.pnpn.edu.ua/article/view/309943/301643>.

38. Джеджула О. М. Методика викладання у вищій школі : навч. посіб. [для магістрів, аспірантів, доктрантів, креативно-орієнт. педагогів] / О. М. Джеджула ; Вінниц. нац. агар. ун-т. Вінниця : Твори, 2021. 208 с.

39. Енциклопедія освіти. Національна академія педагогічних наук України; [гол. ред. В.Г. Кремень; заст. гол. ред. В. І. Луговий, О. М. Топузов; відп. наук. секр. С. О. Сисоєва]: 2-ге вид., допов. та перероб. Київ: Юрінком Інтер, 2021. 1144 с.

40. Єрмоленко А., Кулішов В., Шевчук С. Розвиток інноваційної компетентності сучасного педагога професійної школи. Імідж сучасного педагога. № 5 (194). 2020. С. 52–57.

41. Жданова-Неділько О.Г., Кононець Н.В., Ткаченко А.В., Мороз Ю.М. Дидактичні умови підготовки вчителя до професійної взаємодії. «Наука і техніка сьогодні» (Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Фізико-математичні науки», Серія «Техніка»): журнал. № 1(41). 2025. С. 600-611. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-1\(42\)-600-610](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-1(42)-600-610)

42. Желанова В.В. Впровадження стратегії міждисциплінарності у сучасній вищій освіті. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Педагогіка. Соціальна педагогіка». № 1 (48). 2021. С.477–480.

43. Інноваційні освітні технології : навчально-методичний посібник / упорядник Л. М. Прокопів. Івано-Франківськ, 2020.

44. Кононець Н.В., Нестуля О.О., Нестуля С.І. Дидактична система реалізації освітнього компонента «Інтернет-технології в юридичній діяльності» у процесі підготовки майбутніх юристів. Вища школа : науково-практичне видання. 2023. № 1-2. С. 38–53. URL: <https://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/13382>.

45. Кофанова О.В. Особливості викладання дисциплін педагогічного спрямування здобувачам ступеня доктора філософії у технічному університеті. Вища освіта за новими стандартами: виклики у контексті діджиталізації та інтеграції в міжнародний освітній простір: матеріали II Міжнародної науково-методичної конференції (м. Харків, 23 березня 2023 р.). Харків : ФОП Панов А. М., 2023. С. 88–89.

46. Кофанова О.В., Кофанов О.Є. Шляхи розвитку педагогічної майстерності викладачів-дослідників у технічному закладі вищої освіти. Актуальні проблеми в системі освіти: загальноосвітній заклад середньої освіти – доуніверситетська підготовка – заклад вищої освіти. №1(3). С. 403–411. DOI: <https://doi.org/10.18372/2786-5487.1.17721>.

47. Мокляк В., Петренко Л., Кононець Н. Педагогічна майстерність вчителя у системі STEM-освіти. Нові горизонти педагогічної майстерності: від традицій до інновацій: колективна монографія / за ред. д-ра пед. наук М. В. Гриньової, д-ра пед. наук Н. В. Кононець ; Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. Полтава, 2025. С. 315-349. DOI: <https://doi.org/10.33989/pnpu.966.c3706>

48. Освітні технології : навч.-метод. посібник / уклад. : Г. Ф. Пономарьова, С. Б. Беляєв, О. О. Бабакіна, В. А. Литвин ; Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради. Харків, 2023. 266 с. URL: <https://surl.li/zblvvx>

49. Педагогіка вищої школи: досвід і тенденції розвитку. Матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Запоріжжя, 25 жовт. 2023 р.). Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2023. 128 с.

50. Самойленко О.А., Ступак О.П., Юзик М.А. Можливості та виклики штучного інтелекту для закладів вищої освіти України. Інноваційна педагогіка. № 60. 2023. С. 140–143.

51. Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка вищої школи: національний, європейський та глобальний контексти = Comparative Higher Education: National, European and Global Contexts : навч. посіб. : [для студентів, аспірантів та викладачів закл. вищої освіти, широкої наук. громади] / Сбруєва А. А. ; М-во освіти і науки України, Сум. держ. пед. ун-т ім. А. С. Макаренка. Суми : Видавництво СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2021. 314 с.

52. Сікорський, Петро Іванович. Нова педагогіка : підручник : [для підгот. студентів до виконання навч. дисципліни за напрямом 051 "Проф. педагогіка"] / П. І. Сікорський ; М-во освіти і науки України, Нац. ун-т "Львів. політехніка". Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2021. 538 с.

53. Сокіл А.А., Кононец Н.В. Пошуково-дослідницька робота студентів-юристів в умовах змішаного навчання. Витоки педагогічної майстерності: журнал. Полтава : Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. 2023. Вип. 32. С. 208-215. URL: <https://sources.pnpu.edu.ua/article/view/292681/285781>

54. Солодовник Т. О. Дидактичні системи та освітні технології у вищій школі : навч.-метод. посіб. для студентів другого (магістер.) рівня вищ. освіти ОП "Педагогіка вищ. шк." спец. 011 "Освітні, педагогічні науки" / Т. О. Солодовник, Н. В. Серета, О. В. Квасник ; [за заг. ред. О. Г. Романовського] ; М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". Харків : Бровін О. В., 2021. 174 с.

55. Удосконалення викладання галузевих юридичних дисциплін : наук.-практ. посіб. / [Н. С. Кузнецова та ін.] ; Київ. регіон. центр НАПрН України. Одеса : Гельветика, 2021. 247 с.

56. Шуригін К. А., Кондур О. С., & Дідух І. Я. (2025). Корпоративна культура і цифрова грамотність як взаємопов'язані чинники професійної підготовки майбутніх фахівців у галузі освіти. Педагогічна Академія: наукові записки, 2025. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.18134887>

8.4. Інформаційні ресурси

1. <https://www.kmu.gov.ua> – Кабінет Міністрів України.
2. <https://www.portal.rada.gov.ua> – Верховна Рада України.
3. <https://mon.gov.ua> – Міністерство освіти і науки України.
4. <https://www.nbu.gov.ua> – Бібліотека імені В. Вернадського.
5. <https://www.info-library.com.ua/books-book-105.html> – навчальний посібник.
6. <https://vseosvita.ua/> – Освітня платформа «Всеосвіта» .

7. <https://sites.google.com/site/ictosvita/res> – Спеціалізований інформаційний портал.
8. <https://ukped.com/> – Науково-інформаційний та методичний портал.
9. <https://www.ed-era.com> – Сучасна студія онлайн освіти.

8.5. Сертифікаційні програми (електронні курси)

Наука про навчання: Що має знати кожен вчитель?

https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:Prometheus+SL101+2017_T1/about

Відеоурок: «Мистецтво публічних виступів» (TEDx на вибір)

<https://www.youtube.com/watch?v=GzGXIXqRXdA>

Експертна підготовка: Педагогіка вищої школи

<https://prometheus.org.ua>

Цифрові навички для вчителів

<https://osvita.diiia.gov.ua/en/courses/serial-iz-tsyfrovoi-hramotnosti-dlia-vchyteliv>

Курс, що охоплює планування занять, оцінювання та мотивацію

<https://www.coursera.org/learn/university-teaching>

8.6. Фахові періодичні видання України з дисципліни

1. Видання «Інноваційна педагогіка» – <https://www.innovativepedagogy.cis.od.ua/>.
2. Науковий журнал «Освітній фактор» – <https://educational-factor.com.ua/>.
3. Видання «Академічні студії. Серія: Педагогіка» – <https://academicstudies.lpc.org.ua/index.php/pedagogy>.
4. Журнал «Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка»)» – <https://perspectives.pp.ua/index.php/pis/index>.
5. Мультидисциплінарне видання «Наука і техніка сьогодні (Серія «Педагогіка»)» – <https://perspectives.pp.ua/index.php/nts/index>.
6. Журнал «Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах» – <https://pedagogy-journal.kpu.zp.ua/>.
7. Електронне наукове фахове видання «Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету» – <https://openedu.kubg.edu.ua/>.
8. Видання Інституту професійної освіти «Професійна педагогіка» – <https://jrnl.ivet.edu.ua/index.php/art>.
9. Міжнародний науковий журнал (категорія «Б») «ScienceRise: Pedagogical Education» – https://journals.uran.ua/sr_edu.

10. Вісник Академії педагогічних наук України «Педагогіка та психологія» – <https://visnyk.naps.gov.ua/>.

11. Спеціалізоване видання для викладачів «Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців» – <https://vspu.net/sit/>.

12. Науково-методичний збірник, що видається під егідою Міністерства освіти і науки та ДНУ «Нові технології навчання» – <https://ntn.iea.gov.ua/>.

8.7. Універсальні та спеціалізовані інформаційні системи і програмні продукти для опанування дисципліни

Програмне забезпечення	Призначення	Умови використання (вільний доступ в Інтернеті, згідно договору, придбані ліцензії тощо)
Microsoft Word	для створення та редагування документів	придбані ліцензії
Google Chrome	отримання доступу до інформації з Інтернету	вільний доступ в Інтернеті
PowerPoint	для створення слайдових презентацій	придбані ліцензії
Prezi	для створення інтерактивних презентацій в режимі онлайн	вільний доступ в Інтернеті
Canva	для створення презентацій	вільний доступ в Інтернеті
Microsoft Excel	для обробки даних	придбані ліцензії
Zoom	для відеоконференцій, обміну повідомленнями та спільного використання документів	вільний доступ

9. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Форми занять	Наявне матеріально-технічне забезпечення	Необхідне матеріально-технічне забезпечення
Лекція	власний ноутбук	проектор, приміщення з доступом до Інтернету
Практичне заняття	власний ноутбук, наочні та роздаткові матеріали	приміщення з доступом до Інтернету
Семінарське заняття	власний ноутбук, наочні та роздаткові матеріали	приміщення з доступом до Інтернету